

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Norra Finantsmehhanism Eesti paikkondi toetamas

Triinu Tikas
Tervise Arengu Instituut
Tallinna Loomaaed, 2015

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Tervise Arengu Instituudi, Eesti Tervislike Linnade Võrgustiku ja Terve-Eesti SA ühisprojekt

Norra finantsmehhanismi
toetatud programmi
“Rahvatervis 2009-2014”
raames

Kestus 1,5 aastat

<http://www.terviseinfo.ee/paikkondade-padevus>

Projekti fookus: TERVIS

Millest me räägime, kui me räägime TERVISEST?

TERVIS \neq TERVISE PUUDUMINE ehk HAIGUS

Tervis on täieliku füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu seisund, mitte ainult haiguse või nõtruse puudumine (WHO, 1946)

Tervis on muu hulgas...

.... turvaline elukeskkond, mis aitab ära hoida vigastusi

.... sõbralik ja kiusamisvaba kool, mis kaitseb meie laste vaimset tervist

....võimalused mitmekesiseks toitumiseks ja liikumiseks
jne

Elukvaliteedi üks oluline osa.

Märksõnad

- **Koostöö erinevate valdkondade vahel, ühised lahendused**
- **Kaasamine** - KOVide spetsialistid, erasektor, MTÜd. Kõikide kompetents ja initsiatiiv on väärtuseks!
- **Huvikaitse** - valmisolek seista elanike heaolu ja tervist toetavate otsuste eest
- **Tõenduspõhisus** - kõikide otsuste ja meetmete tuginevus varasemalt tõendatud tõhususele. Andmete vajalikkus.

Koolitusteemad

- Kuidas suurendada paikkonna atraktiivsust elukeskkonnana, pidades silmas inimeste heaolu ja tervist?
 - Lühikesed volikogudele ja KOV juhtidele suunatud aruteluseminarid (ca 1,5 h) parima praktika näidetega
 - Toimumiskohad: *Tallinn, Harjumaa, Raplamaa, Lääne-Virumaa, Jõgevamaa, Järvamaa, Läänemaa, Saaremaa, Tartumaa, Põlvamaa ja Viljandimaa*

Koolitusteemad

- Millised on erinevate kohaliku tasandi spetsialistide võimalused üheskoos arendada paikkonna inimeste heaolu ja tervist?
 - 1-päevane koolitus “tervis igas poliitikas” põhimõtetest
 - Sihtrühmaks mitte-tervise sektori esindajatest otsusetegijad ja spetsialistid (kohalike omavalitsuste, volikogude ja maavalitsuste juhid ja spetsialistid), kelle töö mõjutab paikkonna elanike tervist ja heaolu.
 - 4 piirkondlikku koolitust üle Eesti; *toimumiskohad täpsustamisel*

Koolitusteemad

- **Kuidas kaasata vabatahtlikke ja leida koostööpartnereid erinevatest sektoritest ning luua ja hoida toimivaid koostöövõrgustikke?**
 - 2-päevane koolitus kogukonna ja erasektori kaasamisest, kogukonnaressursside kaardistamisest ja kasutamisest
 - Sihtrühmaks KOVide tervisenõukogude ja -komisjonide liikmed, vabaiühendused, TET, ettevõtjad, linna- ja vallavalitsuse nõunikud/spetsialistid
 - 2 piirkondlikku koolitust 2015 a II poolaastal; *toimumiskohad täpsustamisel*

Koolitusteemad

- **Millised on sotsiaaltöötaja töövahendid kogukonna tervise toetamiseks:**
 - märkamine, nõustamine (MI), terviseprobleemide ennetamine, koostöö kogukonnaga
 - 2-päevane koolitus sotsiaaltöötajatele, 4 piirkondlikku koolitust üle Eesti:
Tallinn, Tartu, Rakvere, Pärnu
- **Kuidas jõuda sõnumiga otsusetegijateni? Huvikaitse (*advocacy*) kogukonna heaolu suurendamisel.**
 - Sihtrühmaks tervisenõukogude liikmed, tervisedendajad, KOV spetsialistid jt
 - 1 koolitus

- **Kuidas tõhusat ennetustegevust teha? Sekkumiste kaardistamine e *intervention mapping***
 - Loobume “kõhutundest” ja planeerime tegevusi vastavalt teaduslikult tõendatud infole selle kohta, mis töötab ja mis ei tööta. Tõendus põhisisus.
 - Koostöö. Sh planeerime tegevusi koos nendega, kellele tegevused on suunatud, sest nemad ise on oma elu suurimad eksperdid.
 - Õpime hindama oma tegevuste mõju.
 - Sihtrühmaks ennetustegevuse planeerijad kohalikul tasandil
 - 1 koolitus

Ettevalmistused koolitusteks

- Kirjanduse analüüs
- Fookusgrupid üle Eesti sihtrühma huvi/koolituse fookuse täpsustamiseks
- Ekspertide ümarlauad koolituskavade koostamiseks

Kaasati **Norra Tervist Edendavate Linnade Võrgustiku** eksperti D. Von Heimburgi

Maastrichti Ülikooli koolitajad G. Kok ja R. Ruiter viisid läbi koolitajate koolituse teemal “Intervention mapping”

IUHPE koolitaja T. Shilton viis läbi koolitajate koolituse teemal “Advocacy”

Kohaliku alkoholipoliitika toetamine: alkoholi kättesaadavuse vähendamine alaealiste noorte seas

Teenindajate koolitused, TESA - mitte müüa joobes isikule või alaealisele

Pilootprogramm: Põltsamaa, Põlva, Kuressaare

Terve-Eesti SA eeluuring: küsitlus noorte ja täiskasvanud elanike seas; fookusgrupid, sh KOV juhtide arvamused alkoholipoliitika teemadel

Väliskonsultandid: Marja Holmila (Soome, PAKKA-projekt); Wim Van Dalen (Hollandi)

Lepingud koos tegevuskavaga 4 tegevussuunal:

- Alkoholi kättesaadavus alaealiste seas, sh järelvalve müügipunktide üle
- Kogukonna mobiliseerimine
- Süsteemne uimastiennetus koolides
- Huvitegevus noortele

Täna kuulamast!

**Põltsamaa alevi viinapood,
ERM, foto: Parikas, 1910**